Vassilis Varvaresos & Iordanis Arzoglou

Kevin Puts & Chopin

Uitvoerenden

Vassilis Varvaresos	piano
Iordanis Arzoglou	piano

Programma

Kevin Puts *1972
Night (2007)
I. Dies Irae
II. Nocturne
III. Midnight Toccata

Frédéric Chopin 1810-1849
Pianoconcert nr. 2 in f opus 21 (1829|30)
(arr. voor twee piano's)
Maestoso
Larghetto
Allegro vivace

Programmatoelichting

Kevin Puts is op dit moment een van de meest vooraanstaande componisten van Amerika, door Opera New omschreven als 'a master polystylist' en geroemd door de New York Times om zijn 'plush, propulsive music'. Hij werd geboren in 1972 in St. Louis, Missouri en groeide op in Alma, Michigan. Puts studeerde piano en compositie aan de Eastman School of Music en Yale University. Zijn doorbraak als componist kwam in 2011 met zijn opera *Silent Night* door de Minnesota Opera, waarvoor hij de prestigieuze Pulitzer Prize ontving.

In 2022 oogstte Puts' vierde opera *The Hours* eveneens groot succes. *The Hours*, uitgevoerd door de Metropolitan Opera, werd een 'historic event' genoemd. Voorstellingen waren uitverkocht – sterker, er gebeurde iets unieks in de geschiedenis van de 'Met': één seizoen later werd de opera opnieuw op het repertoire gezet. Een recent werk van Puts is *The Brightness of Light* voor sopraan Renée Fleming en bariton Rod Gilfry met het Los Angeles Opera Orchestra. In hetzelfde jaar 2022 ontstond ook *Contact*, een tripelconcert dat uitvoeringen over de hele wereld beleefde; het was de 'Best Contemporary Classical Composition' bij de Grammy Awards. In 2024 werd Kevin Puts uitverkoren tot 'America's Composer of the Year.' Puts doceert sinds 2006 compositie aan het Peabody Institute.

Over *Night* schreef de componist zelf: 'Ik besloot mijn nieuwe pianoconcert *Night* te noemen toen ik had besloten een gedeelte van een eerder stuk van mij, genaamd *Three Nocturnes*, op te nemen in het weefsel van het rustige tweede deel. Deze weergave van onbetwiste sereniteit komt nadat het eerste deel – geheten Dies Irae (Dag des Oordeels) – aanzwelt tot een turbulente climax en geleidelijk aan tot bedaren komt. Ik stelde me 'dag' voor als het huidige instabiele wereldklimaat en misschien een bevrijding van de spanningen hierin, en 'nacht' als een utopische ontsnapping uit deze gruwelen. Terwijl ik het mercuriale derde deel schreef (Midnight Toccata), had ik het voortsnellen van nachtelijke schepselen in het bos voor ogen.' *Night* ontstond in opdracht van het Los Angeles Chamber Orchestra, dat het werk in mei 2007 in première bracht met zijn chef-dirigent Jeffrey Kahane als solist en dirigent.

Drie merkwaardige dingen rond Chopins *Tweede pianoconcert*. Eén: het heet concert, maar je zou het ook een liefdesbrief kunnen noemen. Twee: het heet pianoconcert maar de rol van het orkest kan ook door strijkkwintet worden overgenomen (of door een tweede piano, zoals vandaag). Drie: het heet *Tweede pianoconcert* maar het is het eerste. Aan mysteries rondom dit werk geen gebrek... Om met het laatste te beginnen: het *Tweede pianoconcert* werd een jaar eerder geschreven dan het *Eerste*. Het was in de herfst van 1829; Chopin was pas 19 jaar. Hij besloot echter dat wat het *Eerste* heet maar later ontstond, het eerst te publiceren. Kan zijn, dat hij dat sterker vond om zijn debuut mee te maken. Overigens had hij zelf het langzame deel uit het *Tweede concert* hoger zitten dan dat uit het *Eerste*.

Kwestie twee: begeleid door strijkkwintet? ' Avec accompagnement de l'orchestre ou de Quintuor ad libitum ', staat er op het titelblad. Het is minder vreemd dan het lijkt. Hoewel anno 1829 de rol van het orkest in een soloconcert al vrij belangrijk was geworden, werden er ook nog talloze virtuozenconcerten geschreven waar de solist heel veel en het orkest heel weinig te doen had. Een strijkkwintet bijvoorbeeld kon dan afdoende zijn.

Programmatoelichting

Vergelijk het met opera, bijvoorbeeld met de aria 'Casta diva' uit *Norma* van Vincenzo Bellini (een van de weinige componisten waarvoor Chopin respect had). Je hoort Norma, maar het orkest? Wie spelen daar? Wordt ze eigenlijk wel begeleid? Doet dat ertoe? Belangrijkste feit is: Norma zingt. En zo zingt ook Chopin. Soms wordt gezegd, dat hij niet zo goed raad wist met het orkest, dit ook een reden is van diens relatief bescheiden rol in het *Tweede pianoconcert*.

Blijft nog het eerste raadsel: dit pianoconcert is een liefdesbrief. 'Schenk vooral je aandacht aan de met X gemerkte 'passage' [...] Wat die betekent, weten wij alleen,' schreef Chopin over het Larghetto aan zijn jeugdvriend Titus Wojciechowski. Niet zomaar een vriend: 'Ik houd meer van jou dan van mezelf... Ik zou voor jou willen sterven,' schreef hij eens aan de jongeman die hij op het lyceum had ontmoet. Toch doelde Chopin met deze passage waarschijnlijk op iets anders: zijn gevoelens voor de jonge Poolse sopraan Constancja Gladkowska. Met haar prachtige verschijning – blond haar, blauwe ogen – kende hij haar nog van het conservatorium. De liefde was jammer genoeg niet wederzijds; ook dit mooie pianoconcert, 'haar' concert in de ogen van Chopin, die er bij de première op 17 maart 1830 in Warschau met zichzelf als solist indruk mee op Constancja had willen maken, kon daar niets aan veranderen; ze liet zich liever omringen door jonge rijke Russische officieren.
(door Stephen Westra)

De pianist **Vassilis Varvaresos** trad op met orkesten als het St. Petersburg Kamerorkest, Genève Kamerorkest, Basel Symfonieorkest en G. Enescu Philharmonisch Orkest. Hij werd uitgenodigd bij vele festivals, zoals Piano à Sainte-Ursanne, het Thessaloniki Piano Festival en de Sommets Musicaux de Gstaad. Als kamermusicus was hij te horen met violisten als Leonidas Kavakas en Noé Inui. In 2008 vertegenwoordigde hij Griekenland met het Atheens Staatsorkest tijdens een tournee naar China t.g.v. de Beijing Games Celebrations. Binnenkort maakt Vassilis de plaatpremière van Kevin Puts' werk Night met het London Philharmonia. Hij is een echte eclecticus en schreef ook muziek voor film.

Iordanis Arzoglou werd in 1999 geboren in Kavala, Griekenland. Hij studeerde bij Vassilis Varvaresos aan het Staatsconservatorium van Thessaloniki en behaalde zijn piano diploma met onderscheiding. Iordanis heeft ook een bachelor degree van het Departement van Muziekwetenschap en Kunst van de universiteit van Macedonië, specialisatie Toegepaste muziekwetenschap – muziekeducatie. Sinds september 2024 studeert hij voor zijn master diploma aan het conservatorium van Utrecht (HKU) bij Evelina Vorontsova en Vivianne Cheng. Hij volgde masterclasses bij o.a. Anna Fedorova en Antonii Baryshevskyi. Iordanis won de derde prijs bij de Xanthi's 1st Panhellenic Music Competition.

Binnenkort in Muziekgebouw Eindhoven

Zo 29 nov '26	**Mitsuko Uchida** Mozart, Schubert en meer
Do 10 dec '26	**Janine Jansen & Alexandre Kantorow** Franck: Sonate onder de sonates
Zo 31 jan '27	**Daniel Rowland, Maja Bogdanović & Anna Fedorova** Beethoven, Žebeljan & Sjostakovitsj

Zullen we Vrienden worden?

Vrienden van Muziekgebouw Eindhoven draagt bij aan het voortbestaan van onze mooie concertzaal en ondersteunt de realisatie van bijzondere projecten. Voor een paar tientjes per jaar ben je al Vriend en natuurlijk krijg je daar ook iets voor terug! Scan de QR-code, lees meer over de voordelen en meld je aan.

Onze concerten worden mede mogelijk gemaakt door: ASML EINDHOVEN